

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЭШ!

АДЫГЭ 100 МАКЬ

Голос
адыга

1923-рэ ильэсүм
гъэтхалэм
кыышгэжьагаагэу
кыдэкэй

№ 220 (22909)

2023-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙ

ШЭКЮГҮМ и 29-рэ

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЭ ИИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGOVOICE.RU

тихытын нэкл угбъохэр

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъээзет

БЫЛЫМХҮУПЦЭ ЫГЬЭПСЫГЬ

«Агростартап» зы-
фиорэ программэр
мэкьюмэш хъызметым
хэхъоныгъэхэр егъешы-
гэнхэм ыкы ми лъен-
къом ибэдээршыпэ
зегъэушомбгүгүнэм
афытегъэпсыхъагаагэхэм
ащищ.

Чыгулэжжыныр, былым е
щагу бзыу хъуныр, нэмийк
лъенкъоу мэкью-мэцым илхэм
ащищ мыльку къэклапеу къы-
хэзыхыгъэхэм егъежжапэ
ашынэу грантхэр ятыгъэнхэу
ащ кыдэллытаг.

АР-м мэкьюмэш хъызметымкэ
и Министерствэ къызэрэ-
щаугаагээмкэ, ильэс къес мы
программэр хэлажжэхэрэм
яичагааг хэхъо. Аш иштуагаагэ
2022—2023-рэ ильэсхэм унэ
хъызметшапэ 85-рэ кіэу
Адыгэим щагъэпсыгь.

Гъэрекло мы программэр
кыдэллытагааг сомэ миллион
73-рэ федеральне бюджетым
къыхэхыгъэу Адыгэим щагъигь.
Джы тызыхэт 2023-м ащ пае
республикэм къыфэкюонэу
федеральне бюджетым щагъэ-
нэфагааг сомэ миллион 94,4-рэ
мэхъу. Ар процент 29,3-кэ
гъэрекло атыгъэм нахыб.

Мы ильэсүм нэбгырэ 42-мэ
грант аратыгь. Ахэм ащищ
Кошхэблэ районым щыпсэурэ
Нэфышэ Заур. Аш къызэ-
рэтиугаагээмкэ, былымхэх
фермэ ыгъэпсымэ юниту
программэм мылье хэлэжжаг
ыкы грантэу сомэ миллионы
3-рэ мин 700-рэ къыратыгь. Аш
къызэрэдэллытагааг тетэу, ежь
иахьши хигъахъу, лы бэу
къэзитирэ лъепкъеу шкэ 25-рэ,
техникэу былымхууным щыри-
щыкігэштиг къышфыгъэх.

Заур къуджэу Блащэпсынэ
щущ. Аухырэ ильэси 10—15-м
щагу хъызмет илэу былымхэр
ыыгыгъэх. Ахэм федэ къызэ-
рахьырэр нафэ къышхэум, унэе

бизнес ригъэжжэнэу гүхэль
ышыгь.

— Къэралыгьо юлгыгъур егъэ-
жжапэ сферхууль, — къытиугааг
ащ. — Сицагу былымхэр дэты-
гъэхэм, грантыр къысамы-
тыгъэм хъызметшапэ згъэп-
сынэу скъячэл къыхыщтыгъэл.
Программэм хэлэжжагаагхеу,
ахъщэ юлгыгъур къызэ-
ратыгъэхэм ащ скъячэл гүхэль.
Тхылхэм ягъэхазырынкэ
район адмиинистрацием мэкью-

мэшымкэ и Гъэорышапэ
кыздедагь.

Заур поселкэу Майскэм дэт
фермэр къышфыгъи, зэтэри-
гъэпсыхъаг, былымхэм ари-
гъэшхыттири ыгъэхбэзьрыгь,
ежь ищагу дэтыгъэхэри ащ
чигъэуцагааг. Ом изытет ымы-
гъэхъумэ Краснодар краим
къыштифыгъэ шкэхэр
къышжэжжытых. Игүхэлхэр
кыдэхъунхэу Заур фэтэо.
УФ-м и Правительствэ мэ-

күмэш хъызметым хэхъоны-
гъэхэр егъешыгъэнхэм пэуун-
гъэхэрэе мылькум ильэс къес
хегъахъо. Федеральне Минист-
терствэм къызэртигъэмкэ, 2023-рэ
ильэс бюджетым ащ сомэ
миллиард 445,8-рэ
щагъэнэфагааг, ау аш къышы-
мууцхэу хагъахъоэ, сомэ
миллиард 472,5-м нагъэсигь.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Сурэтыр: Нэфышэ Заур
ихъарзынэц.

Шоигъоны- гъэхэм яццынкъ чыг

Мыщ фэдэ цээ зиэ шүүшлэ-
юфтхабзэу ильэс къес зэхаж-
эрээр Пэрыхэм ядвижение
ригъэкокышт «Урысыем
иньжыкыгъэхэр.Шур» зыфи-
орэр илэпилгэоу.

Урысыем и Президентэу
Владимир Путинир икъэцаклоу
апэрэу ар 2018-рэ ильэсир
ары зызехаагааг. Аш къы-
шыублагъэу кіэлэцьыктуу
106 450-мэ зыкхэхопсыхэрэр
къадэхъуг. Ахэм яштоигъоны-
гъэхэр афагъэцаклэх хэбээ
куулкъуушэхэм ялашхэм,
хэбээгъэуцухэм, сатышхэм,
тикъэралыгъо щыпсэухэу
шүүшлэнэр шэнэ зыфхуу-
гъэхэм.

Мыгъэрэ юфтхабзэр шэ-
къогъум и 15-м аублагъ,
къихащ ильэсүм имээзе
мазэ и 28-м нэс клошт. Аш
хэлэжжэнхэ алъэкышт
сэкъячныгъэ зиэ сабийхэр,
зипсауныгъэ къызшыкыла-
гъэхэр, сабий ибэхэр, гъот
маклэ зиэ унагъохэм ашып-
сэухэрэр, хэушхъафыгъэ
дээ операцием хэлажжэхэрэм
якіэлэцьыкхэр, Урысыем
къыхэхъажыгъэ шъольыры-
къэхэм ашыпсэухэрэр. Аш
пае сабийм е аш иштоигъо-
нагъэхэр къэзигъэльягъорэм
официальнэ сайтэу «елка-
ланн.рф.» зыфиорэм лъэлу
тхыль щитхын фае.

«Шоигъоныгъэхэр зыгъэ-
цаклэхэрэм тащыщэу юфт-
хабзэм тигуапэу тыхэлэ-
жэшт! Адыгэим щыпсэухэрэр
зэлхүгъэхэу, нэмийкхэм
якынныгъохэр адагошхэу,
чыпэ кын ифэхэрэм юлгы-
гъу арагъэгъотэу сидигъоки
щыгъыгъэх. Сицыхэ тель
джыри тичыгъубэхэр зэрэ-
фэещхэм сабийхэм яхъол-
салэхэр къадэхъунхэмкэ
адэлэлэхъу, нахыжхэм
анаэрэ якіэгъэхъонрэ
щыкхэхэрэмкэ къэхъуцти
зэмийжэгъэхэ хъаламэт
зехъаклоу зерафхууцхэм»,
— къыуагь Адыгэим и
Лышхъэу Къумпыл
Мурат.

АР-м и Парламент

Зэштохыгъэр макІэп, ау джыри щыкІагъэр щыІэх

Гъэстыныпхъэ шхуантіэр зимыІэхэм ящагухэм ыпкіэ хэмьльеу ящелІэгъэним фытегъепсихъэгъэ программэр гъецкІагъэ зэрехъурэм фэгъэзэпэ шьольыр штабеу Адыгеим щиззэхащагъэм Мыеқопэ районим зэхэсыгъо щырилагъ.

Ар зерищагъ АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхъаматеу, штабым хэтэу Владимир Нарожнэм.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъэх Къэралыгъо Советым – Хасэм идепутатхэр, АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкэ ыкчи сатуумкэ иминистрэу Шэуджэн Заур, Іагъэрэхэль обществэу «Газпром межрегионгаз Майкоп» зыфиорэм ишащэу Екъутақ Аслан, псеуплэ кой администрациихэм ящащэхэр, народнэ депутатхэм я Совет хэтхэр, нэмыхкхэр.

Мыеқопэ районим щыпсэурэм ипроцент 60-р ары гъэстыныпхъэ шхуантіэр зыІеклахъэрэр. Ар имыІеу «догазификацием» фэгъэхыгъэ программэм хэлэжъэнэу лъэу тхиль къэзытыгъэр унэто 3847-рэ мэхъу. Ахэм ащащэу 3234-мэ газымкэ шьольыр компаниер зээгэынгъэхэм адыкІетхагъ, 2530-мэ ящагу гъунапкъэхэм афыращелІагъ, унэм рищаагъэу зыгъэфедэрэр 977-р ары.

Гъэстыныпхъэ шхуантіэр зимыІеу «догазификацием» фэгъэхыгъэ програм-

мэй къыхиубытэу мы муниципальна образованием щагу 4049-рэ ит. Арышь, джыри 205-мэ ар афыращелІэн альэкъышт.

Ахэм зэкэми тхыльхэр къагъэхыгъэхэп, къезыхылІагъэхэми зерищыкагъэм тетэу зымыгъепсигъэхэр е псеуплэ ежхэм зэряунаер икью къэзымыушыхъатышуагъэхэр къахекъыгъэх. Пстэумкни тхиль 450-мэ арагъэзэжъыгъ.

Анахъеу юфхэр зыщыльымыкуюатхэрэр Абдээх ыкчи Даխъо псеуплэ койхэр ары. Гүшүлэм пае, поселкэу Гъозерыплэ ишагу 84-р газыр ящелІэгъэним техническэу фэхъязыр, ау лъэу тхиль къэзытыгъэр 38-рэ ныІеу. Станицу Дахъор пштэмэ, аш ишагу 869-мэ аращелІэн альэкъышт, 256-р ары тхиль къэзытыгъэр. Ахэм анэмыхкэу ауж къинхэу ягугъу къашыгъу поселкэу Усть-Сахрай, псеуплэхэу Хъымыщкэй, Новосвободнэм.

Псеуплэ кой администрациихэм ящащэхэм зэхэсыгъом къизэрэшцаугъэмкэ, зыпари зыщымыпсэурэ унэхэр бэу

ахэтых, псеуплэ бысымым зэриунаер къэзыушыхъатырэ тхыльхэр зыІекІемыльхэри къахэхкых.

— «Социальнэ догазификацием» фэгъэхыгъэ проектым ипхырышын, аш къидэлъытагъэхэр игъом ыкчи икью гъецкІэгъэнхэм алае хэбзэ къулыкухъэмэ газымкэ шьольыр компаниер юф зедашлэн фае, — **къыуагъ Владимир Нарожнэм.** — Ухьтэу къенагъэр макэ, цыфхэм тхыльхэр тэрээзу агъэпсийнхэмкэ тадеэнэр шюкі зымыІеу юф. Программэм къидэлъытагъэхэр, фэгъэкІотэнэу щыІэхэр, нэмыхкэу юфым хэльхэр икью альгъээсигъэн фае. АР-м и Лышхъээ программэр гъецкІагъэ зэрехъурэм лъэллэ, тэри тинаэ тетынэу пшъэрыль къитфишигъ.

Нэмыхкльэнкэ анаэ зытырагъэтин фаехэм игъэкІотыгъеу атегущыгъагъэх. Шыгу къедгъэкІыжын, «догазификацием» фэгъэхыгъэ программэр блэкІыгъэ 2022-рэ ильэсир ары зежаягъэр, піэлэе гъэнфагъе илэп. Урысы политическа партиеу «Единэ Россияр» аш къещакло фэхъугъ, УФ-м и Президент къадыригъештагъ. Владимир Путиным псеуплэу газыр зыдещагъэхэм ар зымыІеу адэсхэм ящагу гъунапкъэхэм ыпкіэ хэмьльеу афынагъэсийнэу пшъэрыль къышыгъ. Цыфхэм ежхэм яунэ зэрэращелІэштиэрэ зэрэшызэбгырашытимэ зыпкэ атырэр.

Адыгеим исеу гъэстыныпхъэ шхуантіэр ишагу фыращалІэмэ шюонгью лъэу

Зэштохыгъэ къэбарлыгъэлс амалхэр.

тхиль къэзытыгъэр 9796-рэ мэхъу, 8012-мэ зэээтыныгъэхэр адашыгъэх, 6326-мэ ящагухэм афыращелІагъ, 2216-мэ газыр афатлупшигъеу агъэфедэ.

Мыеқопэ районим къифдэгъэзжымэ, «догазификацием» фэгъэхыгъэ программэм къидэлъытагъэу щызэшуахырэм нэмыхкэу, гъэстыныпхъэ шхуантіэр цыфхэм азкІэгъэхъэгъэним фытегъепсихъагъэм ишуагъэлс псеуплэхэр зэзыпхырэ газрыкІуанлэу километрэ 32-рэ щагъэпсышт, псеуплэ клоцхэм километрэ 16 ашызбгырашыт.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Ныхэр агъэштуагъэх

Къэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухумаклохэр» зыфиорэм ишьольыр къутамэ иофишигъэхэм хэушхъафыкыгъэ дээ операцием непэ хэтхэм ыкчи хэлэжъагъэхэм янэхэр, яшхъэгъусэхэр ным и Мафэ агъэштуагъэх. Шъузабэу къенагъэхэр ыкчи хэкІодагъэхэм янэхэр аперэу зэрэугъоигъэх.

Тхамыкагьою анэ кіекыгъэм къяхэхкэу мэфкэл юфхъабзэхэм ахэлжъенхэу ахэр фэягъэхэл.

Сэнхъат іеплэсэнгъээм хэгъэхъогъэнимкэ Адыгэ республикэ институтым ахэр щаугъоигъэх ыкчи гуфэбэнэгъэ хэлъэу зэлукІэгъур рагъеклохыгъ. Хэушхъафыкыгъэ дээ операцием хэлажъэхэрэм ыкчи иветеранхэм янэхэу, яшхъэгъусэхэу нэбгыре 50 фэдэз къырагъэблэгъагъэх. Ахэм ащащэу 20-р зыпсэ зыгъэ-

тыйлыгъэ лыхъужхэм янэх, яшхъэгъусэх. Мыхэр нэйуасэ зэфхъугъэх, зэфгушуагъэх ыкчи тхъэлэйеу гүшүлэхэр зэпагъохыгъэх. Зэпэуцужжым хэкІодагъэхэм ащащим янэ къызыхъугъэ мафэм ыпсэ зытгэх. Фондым иофишигъэхэм ар янэпльэгъу икыгъэп ыкчи зимэфкэлым шуухафтынэу къэгъагъа һэрэгээ.

ЗэлукІэгъур къэзгъебаигъэхэм ащащ пэлдэзигъэ шыкіэм тетэу творческэ орэдьло купеу «Веч-

ный огонь» зыфиорэм иорэдхэм зэрэрагъэдэлгүхъэхэр. Мэфкэлм къеклонлэгъэ хъакэ пэпчъ шуухафтын һашу ытгыгъеу, ыгукэ гушлуу чэкіжкыгъ.

«ЗэлукІэгъур тыгу рихыгъ, фондым «тхъаугъэлэсү» етэло, тыгу къидэшүүщэягъ, тлэгъүгъэм тигъэгушуагъ, шуухафтынэу къытфешүүшгээхэмкэ тышыгъэрэз, нэлосакІэхэр тышыгъэх», — джащ фэдэ гүшүлэхэр мэфкэлм къеклонлэгъэ бзылхыгъэхэм къауагъэх.

Гумекыгъо зилэ цыфхэр зэдэгүүшүэнхэм, унаэ зэрэатэйр зэхашлэнхэм мэхъянэшхо ил. Мыш фэдэ юфхъабзэхэм яшуагъэлэх ахэм зэрямызакъор,

сыдигъу іэпүэгъуи, къотэгъуи зэрафэхъүүтхэр зэхашлэнхэм альэкъы. Гуфэбагъэ зыхэль мыш фэдэ зэлукІэгъухэр тапэки зэхашнхэу рахъухыагъ.

Ныбджэгъу лъаплэхэр!

Тигъэзетеджэхэм макъе ятэгъэу — къихащ ильэсим иапэрэ мэзих икэтихэгъу уахтэ макло. «Адыгэ макъэр» къышуулыкленэу шууфаемэ, мыш фэдэ уасэхэмкэ ар къышуутхыкын шуульэхъышт:

Урысыем и Почтэ ик'утамэхэм Индексэу П4326-р:

мэзи 6-м — сомэ 1150,86-рэ;
мэзи 5-м — сомэ 959,05-рэ;

мэзи 4-м — сомэ 767,24-рэ;
мэзи 3-м — сомэ 575,43-рэ;
мэзи 2-м — сомэ 383,62-рэ;
мыш мазэм — соми 191,81-рэ.

Индексэу П3816-р, фэгъэкІотэнхэр зиэхэм апае

мэзи 6-м — сомэ 1130,58-рэ;
мэзи 5-м — сомэ 942,15-рэ;
мэзи 4-м — сомэ 753,72-рэ;
мэзи 3-м — сомэ 565,29-рэ;

мэзи 2-м — сомэ 376,86-рэ;
мыш мазэм — соми 188,43-рэ.

«Адыгэ макъэр» зычэйт унэм шуулыклатхэр аш шуукъаклоэ шуухыжын зыхъукэ, ильэснэхом төфөшт уасэр — соми 150-рэ.

Корпоративнэ шыкіэкіе клатхээрэм лъатыштыр сомэ 240-рэ, гъэзетыр 15-м нахь мымаклеу къышуутхыкын фае, Мыеқуапекъе ар шууи юфыуащжэйшт.

Хэбзэгъэуцугъэм зэкIэ итхагь

УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу аш къэшакло фэхүүгъэхэм, хэбзэгъэуцугъэм ипрект зыгъэхъазыргъэхэм къызэралорэмкэ, гараж обьединене-нихэм ягъэорышлэн, ахэм ахэтхэм фитынгъэу ялхэр, япшъэрильхэр зэхэугуфыкыгъэу зыщыгъэнэфэгъэ апэрэ законэу мыр щит. Джы гараж кооперативхэм, товарищест-вэхэм ахэтхэм япсэуальхэм

зэрякIолгэштхэм пае ыпкIэ зы-ми алихын ыльэкыщтэп.

Хэбзэгъэуцугъэм къызэрэдэлтыатгъэмкэ, гаражкэ альти-терэр транспортыр е аш ишк-клагъэхэр щалыгынхэм фит-тегъэпсхъягъэу, зыпари зы-щымыгсэурэр ары. Чыунэ илэмэ хъущт, чышхъашом къатитоу щызэтетыми хэбзэ-гъэуцугъэр укууагъэ хүурэп. Хэушхъафыкыгъэу изакъоу

Гаражхэм ягъэфедэн шапхъэу пылыштхэр зыщыгъэнэфэгъэ хэ-бээ гъэуцугъэу УФ-м и Президент зыкIэтхагъэм чьепыогъум и 1-м кIуачлэ илэ хуугъэ.

шытыми, гараж зэхэтхэм ашы-щими хъущт. Къатищэу зэтэ-тыр гаражкэ альти-терэр, ар унекэ е нэмыкI псэуальхэкэ атхын фое.

Нахынгээкэ гараж зэхэт къэ-шыхъягъэм бысым гъэнэфа-гъэ илэу, аш удэхъаным пае ыпкIэ птынэу щытыгъ. Джы а чыпIэр зэкIэ бысымхэм зэдь-риенэу хэбзэгъэуцугъэм итхагь, хэушхъафыкыгъэу зыпарэ-ми ыгъэорышлэн ыльэкыжы-щтэп.

Гараж зэхэтхэр зэфэшхъа-фуэ гъэпсигъэх. Арышь, дэхьапIэм имызакъоу, нэмыкIэм комплексим хахьэхэрэр, гу-щыIэм пае, дэкIояпIехэр, уна-шхъэр, лифтхэр, оборудова-

ниер, нэмыкIхэр зэхэугуфыкы-гъэу законым итх.

Хэбзэгъэуцугъэм къызэрэ-шилорэмкэ, гаражхэр зиехэм хэбзэхаххэр, къаугоихэрэр атынхэ фое. Ар зымыгъэца-кIэу, чыфэ кызытефэхэрэм яоф-хыкумым зэхибышт, ау ига-раж зэригъэфедэрэм пэриохуу фэхунхэ фитхэп.

Къыхэгъэшыгъэн фаер унэм ыпашхъэ итэу, хэушхъафы-кыгъэу чыгуу яхь зыубытырэ гаражхэм мы законир зэ-ранэмисырэр ары. Гушигээм пае, дачэ илэу, аш тет унэм дэжь гаражыр зыгъэуцугъэм ифитынгъэхэм е ишьэрильхэм зыпари зэхъокIыныгъэ афэхъуугъэп.

Росреестрэм къызэриты-гъэмкэ, чыгур нахынгээкэ ко-оперативым хэтхэм зэкIэми зэдьряягъэми, аш щыц яхь горэм гараж тырашынханэу схемэр фагъэхъазырынным пае зэкIэри аш къезэгъын ишкIэ-гъэжъэп. Джаш фэдэу а чыгур зэрэштэу межевание шыгъа-гъэмэ, зы гараж зэршыщтим пае икIэрикIэу аш фэдэ проект агъэхъазырыштэп. Ахэри зако-ныкIэм итхагъэх.

А зэпстэумэ анэмыкIэу, псэу-лъэм ыцIэ зэрэхъигъэштыри щыгъэнэфагь. «Гараж», «Место хранения транспортного сред-ства» е «Гаражный комплекс».

**Зыгъэхъазырыгъэр
ХҮҮТ Нэфсэт.**

ХэкI зэтэуагъэм бжыхъэр иушъхагъу

Непэ республикэм икъэлэ шъхьаэ иурамхэм уарычъэмэ, пкIашъэ, чыг къутэмэ хэкI йуашхъэхэр жуугъэу ашыпльэгъущт. Анахьэу ахэр зыщыбэр унэе псэуупIехэр къызхиубытэрэ яхххэр ары.

Унагъохэм хэкIэу къаугои-рэр шьольыр операторым игъом ыуещимэ, аужырэ уахьтэм чыгхэм къапаупкIыхэрэм, уцыжхэм яуущын мы яофыр нахь егъэгжью. Тхъамафэм зэ аугъоин фаер агъэгжью бэрэ къыххэхы. Аш иушъхагъу къэ-лэдэсхэр егъэгумэхы. «Эко-Центрэм» и Адыгэ шьольыр къутамэ ипащэу Алыбэрд Нал-бый къызэриуагъэмкэ, мы яофыгъом лъэхъэнэ нэшанэ ил. Анахьэу гумэкIыгъор къызыхылэ-шырэр мыш фэдэ уахьтэр ары.

«Ушъхагъур — бжыхъэр ары. ПкIашъэхэр жуугъэу щагухэм къызыхылэхэр лъэхъяным тыхэт. Ахэр агъэкъабзэх, тхъапэхэм анэмыкIэу чыгыгъяххэр рауп-къыхых, апаупкIыххэр. Шъып-къэр плоштмэ, бэ къыдахырэр. Арышь, игъо тифэрэп. Шапхъэу щыIэмкэ тхъамафэм зэ ахэр үтцыхнхэ фае, ау сидигуу мыш фэдэ лъэхъяным тызэтырхэх. Зы мафэр зыгъэгъэнэфэгъэ чынайлэр зэрэлсэо агъэкъе-бзэнэу тиофышхэр игъо ифэхэрэп. Зынэсэгъэхэм луль хэ-къэр зэкIэ къыуамыщуу къы-лукIыххэрэп. Аш къыхэкIыкэ урам пэпч имафэ лъыкIотагъэ мэхъу, хэкIым иуущыни мэгу-жъо», — къыхе-шыц аш.

ХэкIыр ыуашхъээхэр яофыгъом изэшшохын нахь къин мэхъу, сида пломэ чыг

пкIашъэр мэтэкъожыы ыкIи жуугъэу цыфхэм ящагухэм, хатэхэм къадахэу аублэ. Ахэм чыгыгыкъыжхэр, къутамхэр акIыгъух. Шапхъэм къазэрэ-дыхэлтыатгъэмкэ, пкIашъэхэр дэзохэм арыльхэу, къутамхэр зэпупкыгъэхэу цыфхэм къа-гъэтэллын фае. Ау Алыбэрд Налбый къызэриуагъэмкэ, ар зыгъэцакIэрэр мэкIэ дэд.

«ПкIашъэр зэхэтэкъу, эзкIэ-тэкъу, тоф дэшгэлгэй. Гупсэ-фыба, дэзюн итпэр къэпштэ-нышь ибдзэнкэ. Къыдахырэ хэ-къир зэхэугъоегъэн фае мэхъу. Джаш фэдэу чыг къутамхэри зэлупкыгъэнэхэ фае, ау ари макIэ зыгъэцакIэрэр. Чыгхэр

къыдээзыхыхэри ахэтих. ХэкIыр зэрагъэхъазырын фаер тисайт нэклубгүүи, гъэзэтхэм къары-тэгъаххэ. Ар амышэу щытэп. А пстэуми уахьтэ атекIуадэ, ари тызыгъэгжъорэмэ ашыщ», — къыхе-шыц аш.

Ары паклошь, хэкIым идэ-щынкэ шьольыр операторым илээр фимыкIоу унэе техникир къыхигъэлэжын фаеу мэхъу. Гушигээм пае, аш фэдэу хэкIым иуущынкэ экскаваторишире машиним инэу плтыре къыри-шшлэгъэх.

«Эксаваторхэм ылэрэ ма-фэм хэкIыр зэхаугууае, ято-нэрэм машинэшхор къэклошь, луещижы. Аш тоф къе-гъэ-

псынкэ. Тапэки ар лъыдгъэ-кIотэшт. Тофшэн къэзигъэ-хылылэрэр хэкIыр унэ үүпэ пэпч зэрэшгэлтэйлэхэрэп ары. Кварталын зы чыпIэ хэхыгъэ горэ фыриагъэмэ, ари хэкIыр дэгъуу хуущтэгъ, ау зыми ежь ыдэжь угъоипIэ ышынену фае. Аш тоф къызэригъэлсынкIэ-штэр цыфхэм ятэло, агуруули фэд, ау къеуцалэхэрэп. Аре-штэу щытми, бжыхъэр тофшэнэр дээюу зэкIэдгэхъагъ. Урамхэр дгъэкъэбзагъэх», — къытфе-иуатэ Алыбэрд Налбый.

АНЦОКЬО Ирин.

Наркоманием пэшуклох

Наркотикхэр зыгъефедэхэрэм япсауныгъэ ыкчи яшынъенгъэ зэшыкъуаъэ зэрэхъурэр зэклэми ашээ, ау ащ кыгъеуцухэрэп.

АР-м хэзэгүү клоцл юфхэмкээ и Министерствэ наркотикхэм хэбзэнчъеу ягъезекон лынъялтэрэг ийнэорышланлэ кызэршыаъгъэмкээ, наркотикхэм япхыгъэ гумэкъигъор анах юфыгъо шхъяаъу ыпашхъэ щитхэм зэу ашыщ. Мыш епхыгъэ бзэджэшлааъхэр ыкчи хэбзэукуоныгъехэр нахь маклэ шыгъянхэмкээ пешшорыгъэш юфхъабзэхэм язэхэшэн ишлогъэшко кызэрлыкор кыихааъщы.

2023-рэ ильесым имэзи 10-у пыкыгъяаъм наркотикхэм япхыгъэ бзэджэшэгъи 180-рэ тиреспубликэ щизэрхъяаъгуаъ агъеунэфыгъ. Ахэм ашыщу 153-рэ зэхааъфыгъ.

Наркотикхэр хэбзэнчъеу кызэррагъеклохэрэм епхыгъэ бзэджэшэгъе хыльяаъ ыкчи хыльяаъ дэдэ зэрхъяаъеу хуугъэшгъи 113-рэ агъеунэфыгъ.

Джащ фэдэу наркотикыр ызыгъяаъштыгъэ нэбгыре 94-рэ куаубытыгъ.

Мыш фэдэ бзэджэшлааъгъэ зезыхъэгъэ нэбгыри 163-мэ уголовнэ юфхэр къафызэуаъхыгъэх. Хэбзэнчъеу кырагъеклохыгъэ наркотик килограмм 23-рэ грамм 423-рэ бзэджашэхэм кыапкырахыгъ.

2023-рэ ильесым имэзи 9-у пыкыгъяаъм изэфэхъисыжхэмкээ Урысыем и МВД ичыпэлэ куулыкхэмкэ АР-м ёшын ведомствэм я 4-рэ чыпэлэр ыыыгъ. Кыыблэ федеральна шольыримкээ пэрытныгъэр еубыты.

Гүшүлээм пае, АР-м хэгъэгүү клоцл юфхэмкээ и Министерствэ наркотикхэм хэбзэнчъеу ягъезекон лынъялтэрэг ийнэорышланлэ иктуулыкшынхэм 2022-рэ ильесым бзэджэшлэ купым хэтхэм къэбарлыгъяаъс амалхэр кызэррагъефедэзэ зэрхъяаъгъэ бзэджэшлааъгъэр кычалыгъэштыгъ.

Наркотик зыхэль пкыыгъохэр Украинаа кырагъихээ Урысыем (Адыгэ Республикаа, Краснодар краим, Ростов ыкчи Воронежскэ хэкухэм, нэмыкхэм) къаращхэзэ куаубытыгъэх.

Наркотикхэр хэбзэнчъеу кызэррагъеклохэрэм епхыгъэ хуугъэшлагъэхэм апкъ кыклоу мы аужырэ ильесхэм цыифхэм ясоциальнэ, экономикэ юфыгъохэр ыкчи яшыкъэ-зеклуакъахэр зэшыкъуаъгъэ зэрэхъуаъгъэм щынагъо кьеты, къэралыгъом ишынэгъончыагъэ кыргъяаъчы.

Министерствэ АР-м гъесэнгъэмрэ шынъенгъэмрэ и Министерствэ игъусэу социальнэ рекламамкээ шольыр зэнэкъоу «Щынъенгъэр тыззгъусэу къэтэжъуаъхъум» зыфиорэр рагъеклохыгъ. Аш зэклэмкэ юфшыгъэ 50 кырыахыллагъ, зэнэкъоу теклонигъэр кызыцьдээхыгъэхэр щитхъу тхыльхэмкэ ыкчи шуухъафтыхэмкэ кыихааъщыгъэх.

Наркотикхэр хэбзэнчъеу кызэррагъеклохыхэрэм пэуцуужыгъяаъм общественностыр хыгъяаъгъэлжэхъяаънэм, наркотикым пышэгъэ цыифхэм ягъэхъуаъхынкэ юпшыгъу афэхъуаънэм, ахэр ёшынъенгъэм хэгъэгъозэжыгъяаънэм афэорышлэрэ Урысые юфхъабзэу «Хадэгъур зыщаэрэр кысалы» зыфиорэр рагъеклохыгъ.

Юфхъабзэм хахъеу гъэтхапэм и 15 — 24-м ыкчи чыэпигъум и 16 — 27-м Адыгейим иполиции иктуулыкшынхэм цыифхэм закынфагъэзагъ наркотикхэр хэбзэнчъеу кызэррагъеклохыхэрэм, зэрагъефедэхэрэм ыкчи ар зыхэль пкыгъохэр зэрэуаъгъеклохыхэрэм афэхъяаъгъэ къэбархэм ашыгъуаъхэмэ хэгъэгъу клоцл куулыкхэм макъа арагъяаънэу.

Мэлдэлфэгъум и 3 — 12-м ыкчи шэкъогъум и 13 — 22-м межведомственнэ зэхэубытэгъэ пешшорыгъэш юфхъабзэу

«Дети России-2023» зыфиорэр рагъеклохыгъ. Зынныжь имыкъуаъхэр наркотикхэм ашыуаъхумэгъяаънэм, наркотикым пышагъэхэр кыхъяаъгъэштыгъяаънэм ыкчи мы уз щынагъом зэрарэу къафихын ыльэкъынтыр агурыгъяаъгъяаънэм юфхъабзэр фэгъэхъыгъяаъгъ. Полицием иофышишэхэр, еджажэхэм япашхэр, чыпэлэ зытьэорышэхъын куулыкъум, АР-м псауныгъэр къеухъумэгъяаънэмкэ и Министерствэ ялтыкъохэр зэгъусэхэу къелэцтыкъуаъхэм ыкчи ныбжыкъяаънэм пешшорыгъэш юфхъабзэр адузэрахъяаъгъ, зынныжь имыкъуаъхэр зыщызахъяаърэ чыпэлэхэр ауплэкъуаъгъяаъгъ, наркотикыр хэбзэнчъеу къезыгъеклохыхэрэр кыихааъщыгъяаъгъ.

Жъоныгъяаъм и 22-м кыншэгъяаъгъяаъу и 26-м нэс наркотикхэр ыкчи психотропнэ пкыыгъохэр къезыгъеклохыхэрэм якычэгъэштынкэ федэлнэ зэхэубытэгъэ пешшорыгъяаъгъ юфхъабзэ зэхашааъгъ. Мыр оклофэ наркотикхэр хэбзэнчъеу кызэррагъеклохыхэрэм епхыгъэ бзэджэшэгъэ 13 агъяаънэфыгъ, наркотик зыхэль вещество грамм 6851-рэ кыншыгъохыгъ. Нэбгыри 113-мэ уголовнэ юф кыфызэуаъхыгъ, 45-мэ административнэ пшэдэкъяаъгъяаъгъ.

Джащ фэдэу 2023-рэ ильесым жъоныгъяаъм кыншэгъяаъгъяаъу чыэпигъум нэс межведомственнэ пешшорыгъяаъгъ юфхъабзэу «Мак-2023» зыфиорэр рагъеклохыгъ. Мы юфхъабзэм ишуаъгъяаъгъ наркотикым епхыгъэ бзэджэшэгъэ 13 агъяаънэфыгъ, наркотик зыхэль вещество грамм 6851-рэ кыншыгъохыгъ. Нэбгыри 113-мэ уголовнэ юф кыфызэуаъхыгъ, 45-мэ административнэ пшэдэкъяаъгъяаъгъ.

2023-рэ ильесым мэкъоуигъум и 19-м кыншэгъяаъгъяаъу и 26-м нэс наркоманием ыкчи наркотикхэр хэбзэнчъеу къезыгъеклохыхэрэм апэуцужыгъяаънэм и Дунэе мафэ фэгъэхъыгъэ

юфхъабзэ 61-рэ тиреспубликэ щизэрхъааъгъ, ахэм нэбгыре 2300-рэ ахэлжъааъгъ, 1790-рэ итахъох.

Интернетыр кызэрфагъефедэзэ наркотикхэм япхыгъэ бзэджэшлааъхэр зэрээрхъааъхэрэм фэш хэбзэуаъхумаклохэм ренэу интернет-амалхэр ауплэкъу. Мы ильесыр кызихъяаъм кыншыублагъяаъ наркотикхэр ыкчи психотропнэ веществовохэр хэбзэнчъеу кыншыуаъгъяаъгъ сайти 129-рэ Роскомнадзорым зэфишыгъ.

«Остановиться вовремя» зыфиорэр спектаклэр тиреспубликэ щэкло. Ныжыкъяаъхэр наркотикхэм апшагъааъгъ япхынхэм мы юфхъабзэр фэлорышэ. Наркотикхэм апшагъааъхэр пынкъяаъу кыихааъшынхэм фэш гъэлорышланлэ ицыхъяаъшэгъу телефон юф ешэ. Наркотикхэр хэбзэнчъеу зыгъефедэхэрэм ыкчи къезыгъеклохыхэрэм якъяаъбар щизууаъзэхэм телефоным нэмыкъяаъ сурэтхэр ыкчи видеодхэр мессенджер каналхэу «Telegram» ыкчи «WhatsApp» зыфиохъэрэм арагъяаъхынхэ альэкишт.

АР-м хэгъэгүү клоцл юфхэмкэ и Министерствэ къэбархыааъм амалымкэ ыкчи общественне зэхэйнгъяаънэмкэ иотдел наркотикым иягъяаъ къакъор энжийкъяаъхэм агурыгъяаъгъяаънэм, мы лъэнкъомкэ шынъенгъяаъаъгъааънэм илэхъяаъгъааънэм фэлорышэ. Наркотикхэм апшагъааъхэр пынкъяаъу кыихааъшынхэм фэш гъэлорышланлэ ицыхъяаъшэгъу телефон юф ешэ. Наркотикхэр хэбзэнчъеу зыгъефедэхэрэм ыкчи къезыгъеклохыхэрэм якъяаъбар щизууаъзэхэм телефоным нэмыкъяаъ сурэтхэр ыкчи видеодхэр мессенджер каналхэу «Telegram» ыкчи «WhatsApp» зыфиохъэрэм арагъяаъхынхэ альэкишт.

АР-м хэгъэгүү клоцл юфхэмкэ и Министерствэ къэбархыааъм амалымкэ ыкчи общественне зэхэйнгъяаънэмкэ иотдел наркотикым иягъяаъ къакъор энжийкъяаъхэм агурыгъяаъгъяаънэм, мы лъэнкъомкэ шынъенгъяаъаъгъааънэм илэхъяаъгъааънэм фэлорышэ. Наркотикхэм апшагъааъхэр пынкъяаъу кыихааъшынхэм фэш гъэлорышэ. Адыгейим ит гъэсэнгъяаъм иучреждениехэм пешшорыгъяаъгъ юфхъабзэр зэхашааъгъ. Мыр оклофэ наркотикхэр хэбзэнчъеу кызэррагъеклохыхэрэм якычэгъэштынкэ федэлнэ зэхэубытэгъэ пешшорыгъяаъгъ юфхъабзэр адузэрахъяаъгъ, зынныжь имыкъуаъхэр зыщызахъяаърэ чыпэлэхэр ауплэкъуаъгъяаъгъ, наркотикыр хэбзэнчъеу къезыгъеклохыхэрэр кыихааъшыгъяаъгъ.

2023-рэ ильесым шэкъогъум и 1-м ехуулэу наркотикхэр ыкчи психотропнэ веществовохэр зыгъефедэхэрэ зынныжь имыкъуаъгъяаъгъ нэбгыри 7 учетым хэт: Мыекъуапэкэ нэбгыри 5, Тэхъутэмъяаъе районымкэ — 2.

Зынныжь имыкъуаъгъяаъгъ нэбгыри 7-мэ административнэ пшэдэкъяаъгъяаъгъ арагъяаъхыгъ. Ахэм ашыщу 3-р Мыекъуапэ, 4-р Тэхъутэмъяаъе районым шыщыхъ. Бзэджэшлааъгъяаъгъ зезыхъяаъгъ кэлээ итэхъу 3-мэ альэникъохэм уголовнэ юфхэр кыншыуаъхыгъяаъгъ.

КИАРЭ Фатим.
Сурэтхэр: АР-м и МВД.

Адыгейим къыщағъотыгъэх

Археологхэмкэ Адыгейр — Чабэ. Я 19 — 20 лэшлэгъухэм язэблэкыгьо тишъольыр ичынальэ зуушштыгьэ зэлъашлэрэ шлэнэгэ-лэжьэу Николай Веселовскэм кыщежьагьэу непэ кызынэсыгьэм зэпымыю археолог зэфэшхяафхэм, зэман-зэманэу зэблэкыхээ, тиреспубликэ юф щашлэ.

Тіләшъу Светлан.

Мыекъопэ Iуашхъэу Ошъад ибайныгъэхэр къызагъотыгъэм къышыублагъэу тикъуапэ цэрыло хъугъэ. Мыекъопэ культу-рэр дунаим щызелъашлагъ, ар къызэлъузыхгъэм къык'ялъы-клягъэх тичыгу щиухъумэгъэ хъарзынэшыр зээзыгъашэ зышигъохэр.

шойн бахэр.

Тілешъу Светланы

щэлажьэ, чычычэгтым ибаины-гэхэр аушеты, археологилем исаугтэхэмкээ уштэгээ Джэгэг-кло гэхьүнэм щэтэх. Уштэныену зэхажагтэхэр ухьумэн-къэгье-нэжын нэшанэ я. Мыекъопэ районым зеклоным, зыгээсэфы-ным афытегъэпсыхъэгээ псэуа-льэхэр бэу рагъяуцох, остыгье, гъэстнынхъэ, псы рыхкулан-гэхэр Ѣзызбгыращых, гьогукэхэр

Луис

шашых. Аш фэдэу псэүпэлэй Дахьо иклэу Джэгокло гъэхүнэм пхырыкыышт гъогуклэ ашыишт, аш къанелууль шъоффхэм зыгъэ-псэфыпэхэр, хъаклэшхэр аща-гъэуцщых. Хабзэу щылэмкэ, псэользэши йошибэхэр рагъэ-жьэнхэм ыпэклэ археологием исаугъэтэу гъэхүнэм итхэр ухьумэйэнхэ фае. Аш тетэүи зеклиягъэх, ушэтын йошибэн инхэр зэхашагъэх. Зэклэмки саугъэт 16 аухүмэштых. Ахэм ахахъэх йушьхъэхэр, испунэхэр.

Шэныгъэлжжэ купым хэтыг
Кьюкынгээ икъэралыгь музей
ыкыи обществээ «Культурэм
икэн» зыфиорэм ялофышэхэр.
Гушацхэхэм ятнын мазэ хүү-

гъеу ыуж итых, мы уахътэм ехъуллэу щы аушетыгъ, ахэр бзыльфыгъэ къэхальэу къычлэ-кыгъэх. Іэлтынхэр, тхваклу-мэпыльхъэхэр, пшъэрлыхэр, бгырыпх Iаххэр, чыгухэр къа-гъотыгъэ пкыыгъохэм ащыщых. Зэкіемэ анах уасэ зилэр бзыльфыгъэ паом игъедэх-альэу къагъотыгъэр ары. Ды-шьэпс зэгъэшьогъэ тыжыным ар хэшыкыгъ. Пэло шъхъагъыр зыгъэкіэрэкіэрэ пкыыгъоу ар щыт, тхыпхъэхэр зыхэуулыгъэ мэзэныкъо ышыгу тет. Мыщ фэдэ пкыыгъо бэрэ археологхэм апэ къызэримыфэрэр купым ипащэу, шлэнгъэлэхъэу, архе-ологэу Кирилл Днепровскэм

къыхегъещи. Тэ тишъольыр пштэмэ, ятлонэрэу дышъе палор чым къычахыгъ. Апэрэр Шытхалэ пэмыхыжъэу къыщаотыгъагъ. Непэ а пэло гъэдэхальэр Бытырбыф дэт Эрмитажым чэлъ. Ари, джыреклэ къагъотыгъэ пэуашхъэри а зы уахътэм ашыгъагъэхэу шлэнэгъэлэхъхэм къыхагъещи, я 15-рэ лэштэгъухэм якленэу алтытэ. Зэрэхъурэмкэ, ильэс 500 лэпэ-цылэ пкыыгъор чыгум хэлъыгъ. Археологхэм фэсакъыпхэзэ ар юшхъэ тыгъэм къычахыгъ. Зэтэгъэуцожжаклоу купым хэт Константин Доткиним къызэриуагъэмкэ, ятлэм тыжыныр ыуцыцыгъ, ифыкъононгъэхэр агъэтэрэзыхынхэу ыкли иапэрэ теплье нахь пэблагъэу ашыжынным дэлжээнхэр къэт. Шыгум тет мээнэйкьор нахь пытэу къычлекъыгъ, ар зыхэшыкыгъэ гүучыры нахь шэпхэшүүгъэу алтытэ. Пэуашхъэри ашюхъаламэтэу археологхэм алтытээ, ар къычахыгъэ Iaашхъэм ащ нахь агъэштэгъуагъэхэри къычлекъыгъэх: дышъэ Iуданэхэр ыкли шэкл та��ырхэр. Шлэнэгъэлэхъхэм зэральтытэрэмкэ, шэклыр лъэпкыиту мэхъу, бзыхъаф та��ырэу къагъотыгъэхэр бзылъфыгъэ щигъынным изы Iахххэу ыкли адигэ шъуашэу саем иеу алтытэ. Чылоу къагъотыгъэхэм уакъыпкырыкыимэ, щигъыныр бгъэупкілэнэу щитхэм афэдэгъэн ыльэкъышт. Шэклыр е къэтабэу е «парча» зыфалорэм фэдагъеу егуцафэх. Археологхэм къятуатэрэр зэклэ джыреклэ пэшлорыгъэшь еплтыкъимэ. Ау бгъэштэгъонэу щит ильэс 500 ятлэм хэлъыгъэ шэклыкимрэ Iуданэхэмрэ къизэрэнагъэхэр. Ащ фэдэ пкыыгъохэри къагъотхэу бэрэ къыхэкъырэп. Дышъэ Iуданэхэр адигэ шыкъиу Iудэнэ тешеклэ ашыгъагъэхэмэ агъэунэфынэу къэт, джыреклэ нафэр — Iуданэм дышъэ шылпкъэ темыщи хэгъагъэмэ ар къодыщтыгъ, шъущтыгъ. Шэклыри дышъэ Iуданэр ары зыухумагъэр.

Палом итыжынышъхы, дышъэ йуданэхэри, нэмэгдэл пкынгъоу къагъотыгъэхэри Къоклыплем щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэклэ Къэралыгьо музейм икъутамэу Мыекъуапэ дэтэм щаухумэштых, аш иклен ахэр щыш хъуштых.

Уштыйнхэр джыры ильясны клоштых. Джыдэдэм археологхэм Джэгокто гъэхъунэм илошхъэ анахь иныр атлы. Ышхъэ тель чыгур тырахыгъ, мыжъо тешъор кычыагъэшьгъ. Пиши е оркь лъэш ащ щагъэттылтыгъэу егупшисэх. Ычыэгь зэтэутыгъэн ыльэкынштэу кынхегъэшы археологэу Кирилл Еременкэм. Ащ кынзарыуагъэмкэ, тошхъэ иным ыкюцэ зэгъэфагъэу кынчыкынмэ, ар зэүхыгъэу къагъэнэшт, зеклоу къаклохэрэм арагъэлтэгъузэ ашшыщт. Археологии саугээтэу, чынопсым хэт зэүхыгъэ музееу Ѣштыщт. Ащ фэдэ шыкылэу аухъумэшт испунэхэри агъэпсыштых.

ТІЭШЬУ Светлан.

Творческэ зэйукэгъу

АДЫГЭ МУЗЫКЭР ЛЪЭГЭПІЭ ИНЫМ ТЫРИГЪЭУЦУАГЬ

Адыгейим иапэрэ профессиональнэ композиторэу, АР-м иорэдьо ыкчи икъашьокло ансамблэу «Исламыем» изэхэщаклоу ыкчи ихудожественнэ пащэу Нэхэе Аслын Къасим ыкъор къызыыхъугъэр ильес 80 зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ творческэ мэфэк АР-м и Лъэпкъ тхыльеджаплэ щизэхащэгъагь.

Аслын творчествэ тильепкъ игушьхъебаиньгъ. А. Нэхаир АР-мкэ апэрэ профессиональнэ композитор, музыкальнэ произведение халаметыбэу зэбтээшэн щымылхээм явтор, зэчий-ілээсэнгъэ инэу Тхэм къыхильхъагъэр халалэу, зафэу, гъэбэжъоу иадыгэ лъэпкъ фигъэлэжъагь, адыгэ музыкэр лъэгэплэ иным фищаагь.

Творческэ мэфэк-зэйукэгъур къизэ-иухыгъ ыкчи зэрищаагь искусство-введениемкэ докторэу, Адыгэ къэралыгъо университетэм теориемкэ, музыкэм итарихъкэ ыкчи музыкальнэ пүнгэгъэм иметодикэек икафедре ипрофессорэу Алла Соколовам.

Тхыльеджаплэм инонэ-музыкальнэ отдел ипащэу Гусэрыкъо Сусанэ гущылэ ильякотыгъэу «Ильяпкъ музыка ищылэнгъэ фигъэшьошагь» зыфиорэр къышыагь. Адыгэ лэжъяко унэгъо гупсэф щаплыгъэ Аслын творчествэ щилэнгъэм зэрэшьхырищыгъэр къытотагь. Цыиф зэкэеубытагъэу, зиорэ зишээрэ зэтехъэу, ильяпкъ ильяплэу, зыгуки, зыпсэки аш пытэе ехигъэм къидэхъурэр зэрэбэр къигъэтхъагь. АР-м и Лъашхъэу Къум-пыл Мурат аш творчествэ осэшхо зэрэфишьгъэр къытуагь.

Нэхэе Аслын зэрэнасыпшор, зэкэ гухэльэу зыдиыгъыгъэхэр – сэнэхьат къыхехыныр, аш фэклоныр, имурад ылэжьыныр, творчествэм игъогу хэхыгъэ лъяпкъ музыка икусствэр щилэнгъэм щипхырышыгъэнэ, адыгэ орэдым ыкчи лъяпкъ музыка пасаклэ зэрафишьгъэр С. Гусэрыкъом къырилотыкыгъ. Зигашэ шлагъякэ бай дэдэ Нэхэе Аслын къэралыгъо щитхуцабэу, шухъафтыйн лъяплэу къилэжьыгъэхэр къыччыгъэх, псаунгъэ пытэ илэу, игухэльхэр

елътыгъэу, Нэхэе Аслын итворческэ лъэбэкъу пэпч, лъяпкъ гупшысэр фэсакъу ыкчи къиугъуау сидигъу зэрэхырищырэр, адыгэ музыкэр ыпсэклэ зэригъэбайгъэр аш къытуагь. Творческэ лъэгэплэ иним а зэкэ зэрэтиргъэуцагъэр къигъэтхъагь, шло Ѣылэмкэ Аминэт аш фэльэуагь.

Шушлэгъабэ зиэ композиторэу, УФ-м, Адыгейим, Къэбэртээ-Бэльхъарым, Къэрэшэ-Щэрджеэсэм янароднэ артистэу, Пшызэ искусстввэхэмкэ изаслуженнэ юфышэшхоу Нэхэе Аслын ыгу къыдеэу къыфэгушуагь Адыгэ къэлэегъэдже коллежэу Хъ. Андирхуаум ыцлэ зыхырэм ипащэу Къэгъэзэжь Мурат. Аслын итворчествэ зэрэшьтэу зэкэ адыгэ лъяпкъыр языгъашаагь, пэспэти зышлэу, лъяужыкээр зэралпурэ щисэ дэгъоу ылъытагь.

Зэкэ мэфэкын хэлажьхээрэм ацэклэ Лъяпкъ тхыльеджаплэм идириекторэу Къыкъ Бэлэ творческэ лэжъягъэшхо зиэ Нэхэе Аслын фэгушуагь, ильяпкъэу икласэм бэрэ фэлэжъэнэу фиуагь.

Творческэ зэйукэгъум гуманитар уштынхэмкэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Къирашэм ыцлэ зыхырэм фольклорымкэ иотдел иофишилэ шхъяаэу, филология шэныгъэхэмкэ кандидатэу Нэхэе Сайдэ яллакъо щиц композиторым итворчествэ фэгъэхыгъэ «Нэхэе Аслын ыкчи адыгэ лъяпкъ орэдхэр» зыфиорэ къиотыкыныр къытотагь.

Мы институтын иофишилэ шхъяаэу, славян-адыгэ культурнэ зэпхыныгъэхэмкэ отделын ипащэу, шэныгъэлжэхэу Галина

лъигъэктэнхэу, ишулэжьыгъэ ин фэбээньонэу фэльэуагь.

Мэфэк тхыль къэгъэлэгъонэу «Жизнь – есть созидание» зыфиорэм зэйукэгъум хэлажьхээрэм нэйуасэ зыфашигъ. Цыиф цэрийлэдээ, зышхамысыж творческэ лэжъякошхом фатхыгъэ тхыльхэр, журнал ыкчи гъэзэт тхыгъэхэр, ежь композиторым яллакъычэгъэ произведенияхэр, аухыпкъэм, инонэ-ілэпэрихъэр мэклайхэм зэрэтхэм цыифыбэу къеклонлагъэм Сусанэ анаэ тырагигъэдэг.

Ильяпкъ фишиштымкэ къоганэ горэ зимишэ композитор цэрийлэу, адыгэхэр имузыкэклэ дунаим щизэльязыгъэшэгъ Нэхэе Аслын къызыыхъугъэр ильес 80 зэрэхъугъэмкэ игуапэу къыфэгушуагь Къокыплэм щыпсэурэ лъяпкъхэм яискусствэклэ Къэралыгъо музеим икутамэу Мыекуапэ дэтым ипащэу Шъяуапцэкъо Аминэт. Ильесыбэм Аминэт АР-м культурэмкэ иминистрэ игодзагь, аш

Луганская «Кубань и Адыгея: творческое содружество деятелей культуры» зыфиорэ гущылэ шыншыгъ. Адыгейим и Къэралыгъо академическая ансамблэу «Исламыер» ыкчи Пшызэ къэралыгъо къезэж хорэу В. Захарченкер зипашэр фэбээгэлэ-пльтэнгъэшхо зэфирягэ зэрэзэлжэхээр, ятворческэ къуачи аш нахь зэригъэлшыэр Ѣысэхэр илэубытылэу бзыльфыгъэм къытотагь.

Институтын литературэмкэ иотдел инаучнэ юфышэ шхъяаэу, филология шэныгъэхэмкэ кандидатэу Шэкло Мирэ гущылэ «О мировом значении творчества великого классика современной адыгской музыки» къышыгъ. Щеч хэльэп, Нэхэе Аслын адыгэ орэдхэр ыкчи лъяпкъ искусствэр лъяшгэнуынко хъугъэу елжыы, изэнчий халаметкэ дунаим адыгэ музыкэр Ѣаргылэшыагь. «Исламыер» ашылга Лондон, Германнием, Тыркуем, Чехословакием, Сирием, Урысаем икъэлэшхоу Ленинград, Москва, Шъячэ. Темыр Кавказым Ѣыпсэурэ цыиф лъяпкъхэм ашылга адыгэ музыкальнэ искусствэр зэфэдэклэ, ансамблым осэшу къыфашыгъ ыкчи къыфашы. Цыфым ыгу фаблэу, шойгъомэ, къыдэхьуштыр зэрэбэ дэдэм ишыс Нэхэе Аслын ишылэнгъэ ыкчи зэкэ итворчествэ.

Мэфэк зэхахьэр къагъякээрэклигъ искусствэхэмкэ къэлэцьыкъ ёджаплэу N-1-м иеджаклохэм А. Нэхайим ифортепианнэ произведенияхэу къырагьэуагьхэм.

Лафыш Маринэ цыкдым сэе уцышо дахэр Ѣыгъэу, шхъяац къыхъэр зэхэбэлжыгъэу фортелианэм «Къэсэй иорэд» къыригъэуагь. «Уджым» ивариацинхэр Лэххусэж Къыннаа Динара зэхаригъэхъигъ.

Аслын ыкъо ишшэшьэжье цыкло Нэхэе Бэлэ «Пшыналь» зыфиорэ мэжээме зэхэтир скрипкэм къыригъэуагь, концертмейстерыр – Зарина Мартиросян.

Наталья Юндинаар «Адыгский Бах» зыфиорэ усэу Нэхайим фитхыгъэм къеджагь.

Аш ыуж творческэ мэфэкын «Исламыем» хэт артистхэм, оркестрэм имузыканхэм яорэдхэр Ѣыжынчыгъэх. Мэфэкын къеклонлагъэхэр ыкчи хэлэжьагъэхэр зэчий дахэлээ Тхэр къызэтэгъэ композитор цэрийлэу, зимузыкэ лъяшкэ дунаим адыгэ лъяпкъыр Ѣызигъэшэгъэ Нэхэе Аслын бэрэ ылгү фытеуагьх.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтхэр: Лъяпкъ тхыльеджаплэм Ѣытыхыгъэх.

Гандбол

«АГУ-Адыифыр» зэнэкъокъум къыхэзыгъ

Гандболымкэ Урысыем и Кубок къыдэхын фэгъэхыгъэ ешлэгъум командэхэу «Ставропольемрэ» «АГУ-Адыифымрэ» щизэлукъагъэх. Ар къалэу Ставрополь щыкъуагъ ыкчи бысымхэм ахыгъ.

«Ставрополье» (Ставрополь) – «АГУ-Адыиф» (Мыекъуапэ) – 27:23 (13:9).

Мы командэхэр бэмышлэу Мыекъуапэ щизэлукъагъэх. Джы тигандболисткэхэр Ставрополь щешлэгъэх. Апэрэ тақынхэм къашегъэжьагъэу «Ставрополье» ыпэклэ илтыгъ, пчагъэм ренэу хигъахъоштыгъ. Ау мыш дэжьым къыхэгъэшгээн фае «АГУ-Адыифым» иешлэкло анах дэгъую Алиса Дворцеваяр зэлукъагъум зэрэхэмьлэжьагъэр. Ар тикомандэ хэклижы, Тольяти къэзгъэлэгъорэ «Ладэм» хэхьагъ. Аш ишшэрильхэр зыгъэцэлгээ Екатерина Голуновам гъогогуи 6-рэ лэгугаор къэлапчэм дидзагъ. Бысымхэм

якъэлэпчэлутэу Дарья Ткачевар цыхъэшлэгъо ешлагъ, лэгоо 27-у къадзыгъэм щизэу 13-р къизэлдэжжыгъ.

Урысыем и Кубок къыдэхыгъэнэмкэ зэнэкъокъум «Ставрополье» щильэкъуатэ. «АГУ-Адыифым» Урысыем ичемпионат къыдэхэлтигъэе ешлэгъухэм зафигэхъазырышт.

Тыгъэгъазэм и 2-м ыкчи и 5-м Адыгэим икомандэ алыкэшт «Ладэм» ыкчи «Университеты», ешлэгъухэр Тольяти ыкчи Ижевскэ ашыкъоштых. Тыгъэгъазэм и 11-м Мыекъуапэ къеблэгъэшт «Луч» (Москва).

Футбол

Зэфэхысыжъхэр ашыгъэх

Адыгэим и Лышьхэрэ АР-м и Къэралыгъ Совет – Хасэмрэ яшлухафтынхэр зэрыль зэнэкъокъухэр аухыгъэх.

Аш теклонигъэр ыкчи хагъеунэфыкъирэ чыпшэхэр къащыдэзыхъигъэхэр мы мафэхэм агъашуагъэх ыкчи къалжыгъэ тынхэр аратыжыгъэх. Йофтхабзэхэм якъэшэкъуагъэх Адыгэим футбольымкэ и Федерациэрэ АР-м физическэ культуурэмкэ ыкчи спортымкэ и Комитетрэ.

Адыгэим ичемпионат зырагъажъэм команди 10 хэлажьэштыгъ, ау къэхүм нэсигъэр 8. Чемпион хуугъэр Мыекъупэ районым икомандэу «Урожай» зыфиорэр ары. Ятлонэрэ чыпшэхэр къидихыгъ

Красногвардейскэ районыр къэзгъэлэгъогъэ «Кавказым», ященэрэ хувьэ Туцожь районым икомандэу «Чечэнай». Хагъэунэфыкъирэ чыпшэхэр къидэзыхыгъэхэм Адыгэим и Лышьхэрэ ыцэклэ ахъэ шлухафтынхэр, кубокхэр, щитху тхылхэр ыкчи медальхэр афагъэшьошагъэх.

Командэхэр зыдэштэй чыпшэхэр ыкчи очко пчагъэу рагъэхъуагъэр:

1. «Урожай» — 41.
2. «Кавказ» — 40.
3. «Чечэнай» — 31.

4. «АГУ» — 30.
5. «Адыгэхъал» — 22.
6. «Кошхабль» — 15.
7. «Тэхъутэмыхъуай» — 15.
8. «Мыекъуапэ» — 9.
9. «Сириус» — 9.

АР-м и Къэралыгъ Совет – Хасэм ишлухафтын зэрыль зэнэкъокъум теклонигъэр къищдээзыхыгъэр командау «Мыекъуап» зыфиорэр ары. Мыш хэт футбилистхэр ешлэгъухэм афэзгъэхъазырыгъэхэр тренерхэу Александр Белоусрэ Роман Малаховынрэ. Командэм зэлукъэгъу 14

илагъ, очкоуи 2 нылэп чинаагъэр. Ятлонэрэ чыпшэхэр «Урожай» иныбжыкъэхэм, ященэрэр «Тэхъутэмыхъуаем» къафагъэшьошагъэх.

Командэхэр зыдэштэй чыпшэхэр:

1. «Мыекъуапэ» — 40.
2. «Урожай» — 29.
3. «Тэхъутэмыхъуай» — 26.
4. «Чечэнай» — 23.
5. «Адыгэхъал» — 15.
6. «Кошхабль» — 15.
7. «Сириус» — 7.
8. «Кавказ» — 2.

Къатхэхэрэм яшшорэ редакцием иеплъыкъэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкъышт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШИУ Асхъад.

Зэхэзыщагъэр
ыкчи къыдэзыгъэхъуагъэр:
АР-м лъэпкэ Йоххэмкэ, Иэкъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкээгъухэм адьрээ зэхъынгъэхэмкэ ыкчи къэбар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыдэштэйр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-кэ заджэхэр тхъалхэу
зипчагъэхэм 5-м
емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлжээ, шрифтыр
12-м нахи цыкъуну
щытэп. Мы шапхъэхэм
адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием
зэхъялжъокъых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъятугъэр:
УФ-м хэутын Йоххэмкэ, телерадиокъынхэмкэ ыкчи зэлтынхэмкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпшэхэрэшшил, зэраушыхъятугъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъятугъэр
АО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэхъялжъокъых
4033
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2004

Хэутынх
узшыкъэхэнэу
щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаушыхъятугъэх
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъялжъ
Мэшлээкъо С. А.

Редактор шхъялжъ
игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэкъыж
зыхъырэ
секретарыр

Тхъаркъохъо А. Н.